

SOCIALNÄMNDEN
Marie Björkman

Yttrande avseende detaljplan för fastigheten Tornugglan 1 m fl i Näsbypark

Sammanfattning

Fastigheten Tornugglan 1 m fl i Näsbypark ska bebyggas med bostäder i huvudsak för målgruppen äldre. Enligt föreslagen detaljplan kommer delar av det som är nuvarande Allégården att rivas och ersättas med nybyggnation i form av ett särskilt boende med 80 lägenheter. Vidare planeras för ett trygghetsboende, ett seniorboende och bostäder med särskild service enligt LSS.

Socialnämnden har inom ramen för samrådsprocessen beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Nämnden ställer sig i huvudsak positiv till den föreslagna detaljplanen. Socialnämnden lyfter dock ett antal frågor vad gäller tillgänglighet och leveranser samt lokaliseringen av LSS-boendet.

Ärendet

Socialnämnden har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslag avseende detaljplan gällande fastigheten Tornugglan 1 mfl i Näsbypark. Synpunkterna ska vara samhällsutvecklingskontoret tillhanda senast den 18 juni 2020.

Om fastigheten

Fastigheten Tornugglan 1 har sedan sent 1950-tal inrymt ett särskilt boende för äldre, Allégården. En tillbyggnad gjordes under 1990-talet, boendet inrymde som mest omkring 60 lägenheter. Allégården drevs huvudsakligen i kommunal regi fram till hösten 2007, då Vårdstyrkan i Stockholm AB övertog driften av verksamheten.

Fastigheten ägdes av Täby kommun fram till sommaren 2018, då den försåldes till IKANO Bostäder AB. Den del av fastigheten som uppfördes under 1950-talet är f n tomställd då den fysiska utformningen inte överensstämde med de krav som Arbetsmiljöverket ställer på en omsorgsverksamhet. Denna del ska, enligt detaljplanen, rivas.

Den nyare delen, som f n inrymmer 24 lägenheter i särskilt boende, förhys av Täby kommun fram till dess att fastigheten ska tomställas för renovering. Socialnämnden driver sedan november 2019 verksamheten i egen regi.

Om detaljplanen

Inom fastigheten planeras för ett äldrecenter bestående av lägenheter i särskilt boende, senior- eller trygghetsbostäder (ej boståndsprövade) samt LSS-boende och gemensamma ytor. Möjlighet finns för centrumverksamhet i bottenvåningen av det nya särskilda boendet i form av exempelvis café eller restaurang.

Den nyare delen av Allégården behålls, tre nya byggnader föreslås uppföras.

Socialnämndens synpunkter på detaljplanen

En av socialnämndens särskilt uttalade uppgifter¹ är att med ett socialt perspektiv och utifrån nämndens sociala erfarenheter medverka i samhällsplaneringen. Det gäller särskilt vid utformningen av nya och gamla bostadsområden².

Socialnämnden har granskat detaljplanen utifrån två perspektiv: *Tillgänglighet* och *Normalisering*. Granskningen har utförts av tjänstemän från avdelning äldreomsorg. Tidplanen har inte medgett inhämtade av synpunkter från de två referensorgan som finns i kommunen: det kommunala pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor. I kommande planprocesser kan det vara en fördel att väga in detta i tidplanen eftersom råden, utifrån sina målgrupper, kan tillföra synpunkter ur ett kommuninvånarperspektiv.

I detaljplanen föreslås bostäder dels för äldre (över 65 år), dels för personer som tillhör LSS personkrets (vanligen yngre än 65 år). För båda dessa grupper har socialnämnden ett ansvar för att säkerställa att det finns tillgång till goda bostäder som kan erbjuda en trygg miljö. När det gäller personer med funktionsnedsättning ska nämnden också verka för att målgruppen får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra.

Tillgänglighet

För att skapa tillgänglighet måste såväl inre som yttre miljöer anpassas till olika typer av funktionsnedsättningar, exempelvis vad gäller rörelseförmåga, syn, hörsel och kognition. Markbeläggning och nivåskillnader och tydliga avgränsningar är exempel på aspekter som är avgörande för tillgängligheten.

Tillgänglighet innebär också god tillgång till kommunikationer. Det planerade särskilda boendet kommer sannolikt att ha minst lika många anställda som lägenheter, d v s 80 eller fler. Majoriteten av personalen bedöms resa till och från arbetet med kollektivtrafik, huvudsakligen med buss. Eftersom verksamheten pågår dygnet runt är det angeläget att aktuella busslinjer trafikerar på tider och med en täthet som möjliggör kollektivt resande.

Tillgång till kollektivtrafik är även viktigt för anhöriga som ska besöka de som bor i det särskilda boendet. Busshållplatsernas placering och den fysiska miljön

¹ 3 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) SoL.

² 3 kap. 2 § SoL.

mellan busshållplatsen och det särskilda boendet bör utformas med hänsyn till olika former av funktionsnedsättningar.

Förutom en tillgänglig fysisk miljö och närhet till kommunikationer, är närhet till service såsom apotek, livsmedelsbutik och vårdcentral, avgörande för personer med funktionsnedsättning (oavsett ålder) ska klara sin vardag på egen hand och kunna leva ett självständigt liv. I dagsläget finns ingen sådan service inom lämpligt gångavstånd, vilket kan öka den enskildes behov av stöd och hjälp från omgivningen alternativt den offentligt finansierade omsorgen.

Normalisering

Fastigheten ska huvudsakligen inrymma bostäder för äldre. Dessutom planeras för ett LSS-boende, där det kan bo personer från 18 år och uppåt. Denna typ av boenden riktas vanligen inte till en särskild åldersgrupp utan är avsedda för personer som tillhör någon av LSS personkretsar. För de flesta handlar det om ett boende som ska pågå under många år.

En vägledande princip inom funktionshinderomsorgen är "normalisering". Bostäder med särskild service av den typ som avses i detaljplanen bör lokaliseras och utformas så att de ger förutsättningar för den enskilde att delta aktivt i samhällslivet och ha möjlighet att leva som andra. Denna inriktning framgår till exempel i den föreskrift (SOSFS 2002:9) som utfärdats av Socialstyrelsen angående bostäder med särskild service.

Fram till i mitten av 1990-talet, innan den s k handikappreformen genomfördes och före tillkomsten av LSS, präglades omsorgen om personer med funktionsnedsättning av institutionsvård oftast bedriven i stora enheter belägna i utkanten av samhällen. Reformerna på 1990-talet innebar en ny syn på målgruppen och utvecklingen har därefter gått mot en i alla avseende mer individualiserad och småskalig omsorg integrerad i lokalsamhället.

I föreskriften beskrivs följande: "För att undvika en institutionell miljö bör en bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS inte vara belägen i nära anslutning till – en annan sådan bostad, eller – andra bostäder som inte är ordinära såsom t.ex. korttidshem eller särskilda boendeformer för äldre".

Att, som detaljplanen föreslår, placera ett LSS-boende i anslutning till trygghetsboendet i en miljö som i övrigt endast består av bostäder för äldre är inte i linje med lagstiftningens intentioner om normalisering och bör därför övervägas.

Övriga synpunkter

Enligt den föreslagna planen ska gångbanan som löper längs med Herkulesgatan breddas från nuvarande 1,5 meter till 2,5 meter. En lastzon ska anläggas i

anslutning till det särskilda boendet utanför gångbanan, dvs på Herkulesgatan. Där ska även t ex färdtjänstfordon kunna angöra.

Det framgår inte helt tydligt på vilket sätt den breddade gångbanan ska bidra till ökad tillgänglighet. Däremot bedömer socialnämnden att den bredare varianten inte kommer att underlätta leveranser till och från boendet.

Till ett särskilt boende av den storleksordning som föreslås kommer det att levereras stora volymer av till exempelvis tvätt, förbrukningsvaror och livsmedel/måltider flera gånger per vecka. Det levererade kollit ska då lastas av "på gatan" för att sedan förflyttas över gångbanan och in i fastigheten. Denna lösning kan behöva övervägas. Dels ur ett logistiskt perspektiv, dels utifrån att gångbanan kommer att blockeras vid i-och urlastning.

En fråga som är av mycket stor etisk betydelse är hur transporter av avlidna ska hanteras. I ett särskilt boende med 80 lägenheter förekommer uppskattningsvis minst ett dödsfall per vecka. Den avlidne måste kunna hämtas av transportör på ett etiskt och respektfullt sätt. Samtidigt måste hänsyn tas till övriga boenden i området.

Ett särskilt boende med 80 lägenheter producerar även mycket avfall. Avfallshanteringen måste därför finnas i fastigheten och vara smidig hela vägen, "från enheter till sopbil". Även i övrigt bör avfallshanteringen utformas så att det är enkelt för boende att sortera och göra sig av med hushållssopor och annat avfall.

Sammanfattningsvis och med beaktande av de synpunkter som lämnats ovan ställer sig socialnämnden i övrigt positiv till den föreslagna detaljplanen.

Claes Lagergren
Socialchef

